Р Е Ш Е Н И Е
№ 45459

гр. София, 18.11.2026 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, **Трето отделение 60 състав,** в публично заседание на 01.10.2026 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Георги Терзиев

при участието на секретаря Паола Георгиева, като разгледа дело номер **13578** по описа за **2025** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 118, ал. 1 от Кодекса за социално осигуряване (КСО) във връзка с чл. 145 и сл. от Административнопроцесуалния кодекс (АПК).

Образувано е по жалба на Ц. Ц. Ц., ЕГН [ЕГН], с адрес: [населено място], [улица], ет. 3, подадена чрез процесуалния му представител адв. Б. П. от Софийска адвокатска колегия (със съдебен адрес: [населено място], [улица], [жилищен адрес]), срещу Решение № 2153-21-358 от 01.12.2025 г. на Директора на Териториално поделение на Националния осигурителен институт (ТП на НОИ) – С.-град, с което е оставена без уважение жалбата му срещу Разпореждане № 034804/81 от 10.10.2025 г. на длъжностно лице по пенсионно осигуряване при ТП на НОИ – С.-град в частта, с която отпуснатата му наследствена пенсия за инвалидност поради общо заболяване е възстановена, считано от 15.09.2025 г., вместо от датата на записването му във висше училище – 16.07.2025 г.

В първоначално подадената жалба номерът на оспореното решение е бил погрешно посочен като „№ 2163-21-358“, като в проведеното открито съдебно заседание на 28.05.2026 г. процесуалният представител на жалбоподателя изрично е уточнил допуснатата фактическа грешка, че се оспорва именно Решение № 2153-21-358 от 01.12.2025 г. на Директора на ТП на НОИ – С.-град.

Жалбоподателят поддържа, че оспореният административен акт е незаконосъобразен поради противоречие с материалния закон (чл. 82, ал. 1 и чл. 97, ал. 2, т. 1 КСО във връзка с чл. 67 от Закона за висшето образование), необоснованост и несъответствие с целта на закона – отменителни основания по чл. 146, т. 3, т. 4 и т. 5 от АПК. Излага доводи, че качеството „учащ“ за целите на пенсионното осигуряване възниква от момента на записването във висшето училище (16.07.2025 г.), а не от формалното календарно откриване на учебната година или началото на

семестриалните учебни занятия (15.09.2025 г.). Твърди се, че подзаконовата норма на чл. 34 от Наредбата за пенсиите и осигурителния стаж (НПОС) урежда реда за периодично удостоверяване на качеството и графика за плащане, но не може да въвежда допълнителни материалноправни ограничения или да отлага възникването и възстановяването на субективното осигурително право, признато със закона. Позовава се на трайната съдебна практика на Върховния административен съд и административните съдилища. Моли съда да отмени оспореното решение и потвърденото с него разпореждане в обжалваната част и да върне преписката на административния орган със задължителни указания по тълкуването и прилагането на закона за определяне на начална дата на възстановяване на пенсията – 16.07.2025 г. Претендира присъждане на направените по делото разноски по представен списък по чл. 80 от ГПК.
В съдебно заседание и в депозирани подробни писмени бележки ответникът – Директорът на ТП на НОИ – С.-град, чрез процесуалния си представител главен юрисконсулт Д. П., оспорва жалбата като неоснователна. Поддържа, че органът е действал при обвързана компетентност въз основа на чл. 82, ал. 1 КСО във връзка с чл. 34, ал. 1, т. 2 и ал. 8, т. 2 от НПОС, тъй като официално представеното уверение от Национална спортна академия (НСА) „В. Л.“ удостоверява начало на зимния семестър на 15.09.2025 г. Излага аргументи за самостоятелното значение на осигурителния статут „учащ“ спрямо академичния статут „студент“ по чл. 67 ЗВО, като твърди, че до началото на учебния семестър лицето не реализира действително обучение. Претендира юрисконсултско възнаграждение.

Административен съд София-град, след като прецени процесуалните предпоставки за оспорване, намира жалбата за процесуално допустима.
Оспорването е насочено срещу индивидуален административен акт по чл. 117, ал. 3 от КСО, подлежащ на съдебен контрол за законосъобразност съгласно чл. 118, ал. 1 от КСО. Жалбата е подадена от активно легитимирано лице – адресат на акта, чиито имуществени права пряко се засягат от определената по-късна начална дата на възстановяване на пенсията. Оспореното Решение № 2153-21-358 от 01.12.2025 г. е връчено на жалбоподателя на 08.12.2025 г., видно от приложеното известие за доставяне (обратна разписка), а жалбата е подадена чрез Системата за сигурно електронно връчване / административния орган на 19.12.2025 г. (входящ индекс в ТП на НОИ 1012-40-496 от 22.12.2025 г.), т.е. в рамките на преклузивния 14-дневен срок по чл. 118, ал. 1 от КСО.

От приетите по делото писмени доказателства, съдържащи се в приложената административна преписка и представени от страните, съдът приема за установено от фактическа страна следното:
С Разпореждане № [ЕГН] от 16.12.2014 г. на длъжностно лице по пенсионно осигуряване при ТП на НОИ – С.-град на Ц. Ц. Ц. е отпусната наследствена пенсия за инвалидност поради общо заболяване по чл. 74 КСО от починалия му на 07.11.2014 г. родител Ц. Х. Ц.. Пенсията е била изплащана до навършване на пълнолетие и завършване на средно образование, след което е прекратена от 15.06.2022 г. на основание чл. 96 КСО.
Впоследствие, въз основа на подадено заявление и удостоверено записване за студент първи курс в НСА „В. Л.“ за учебната 2024/2025 г., с Разпореждане № [ЕГН] от 23.10.2024 г. наследствената пенсия е възстановена, считано от 16.09.2024 г. По силата на Разпореждане № [ЕГН] от 10.08.2025 г. пенсията е изменяна и определена за единствен наследник в размер на 699,13 лв. (357,46 евро), считано от 01.07.2025 г.
Със Заповед № ЗС-1520 от 13.06.2025 г., издадена от ректора на НСА „В. Л.“, студентът Ц. Ц. Ц. (първи курс по специалност „Медицинска сестра“) е бил освободен от висшето училище по

собствено желание.
На 16.07.2025 г. Ц. Ц. Ц. е приет и записан като студент в първи курс, редовна форма на обучение, образователно-квалификационна степен (ОКС) „бакалавър“, по специалност „Спорт /тенис/“ във Факултет „Спорт“ на НСА „В. Л.“ за зимен семестър на учебната 2025/2026 година, с факултетен № 40256. За извършеното записване и обучение е заплатена семестриална такса за редовно обучение за първи курс в размер на 450,00 лв. (230,08 евро), за което е издадена Фактура № [ЕГН] от 16.07.2025 г. с фискален бон от същата дата. За удостоверяване на тези обстоятелства от НСА „В. Л.“ е издадено официално Уверение № 40256 от 24.09.2025 г., в което изрично е вписано, че лицето е „записан за зимен семестър на учебната 2025/2026 година на 16.07.2025 г.“, като е посочено също, че началото на зимния семестър на учебната 2025/2026 г. е от 15.09.2025 г. до 19.12.2025 г.
Със Заявление с вх. № 2107-21-1824 от 02.10.2025 г. жалбоподателят е поискал от директора на ТП на НОИ – С.-град възстановяване на наследствената пенсия на основание чл. 97 от КСО, като е приложил цитираното Уверение № 40256 от 24.09.2025 г. на НСА „В. Л.“.
С Разпореждане № 034804/81 от 10.10.2025 г. длъжностно лице по пенсионно осигуряване при ТП на НОИ – С.-град е постановило:
1. Прекратяване на наследствената пенсия за инвалидност поради общо заболяване на Ц. Ц. Ц., считано от 13.06.2025 г., на основание чл. 96, ал. 1, т. 4 от КСО (поради освобождаването му от НСА по собствено желание със заповед от същата дата);
2. Възстановяване на наследствената пенсия, считано от 15.09.2025 г., в месечен размер от 699,13 лв. (357,46 евро), на основание чл. 81, ал. 1, чл. 82, ал. 1 и чл. 97, ал. 2, т. 1 от КСО във връзка с чл. 34 от НПОС, като за начална дата е възприето посоченото в уверението начало на зимния семестър.
Недоволен от разпореждането в частта относно определената начална дата на възстановяване, жалбоподателят го е оспорил по административен ред с жалба вх. № 1012-21-1358 от 17.11.2025 г. до Директора на ТП на НОИ – С.-град, с искане началната дата да бъде коригирана на 16.07.2025 г.
С постановеното Решение № 2153-21-358 от 01.12.2025 г. Директорът на ТП на НОИ – С.-град е оставил жалбата без уважение. Решаващият орган е приел, че съгласно чл. 34, ал. 1, т. 2 и ал. 8, т. 2 от НПОС качеството „учащ“ се установява в началото на всеки семестър, а наследствената пенсия се изплаща от началото на семестъра. Според органа основанието за получаване на пенсия изисква не само записване във висшето училище, но и фактическо начало на учебната година/семестъра, поради което пенсията законосъобразно е възстановена от 15.09.2025 г.

Съдът, като обсъди събраните по делото доказателства във връзка с наведените от страните доводи и извърши цялостна служебна проверка на оспорения административен акт на всички основания по чл. 146 от АПК съгласно изискването на чл. 168, ал. 1 от АПК, намира следното от правна страна:
Оспореното Решение № 2153-21-358 от 01.12.2025 г. е издадено от компетентен орган по смисъла на чл. 117, ал. 3 от КСО – Директора на ТП на НОИ – С.-град, в рамките на предоставените му от закона правомощия. Актът е постановен в предвидената от закона писмена форма и съдържа изискуемите реквизити по чл. 59, ал. 2 АПК. При провеждане на административното производство не са допуснати съществени нарушения на процесуалните правила.
Решението обаче е издадено в нарушение на материалния закон (чл. 146, т. 4 АПК) и в несъответствие с неговата цел (чл. 146, т. 5 АПК) по следните съображения:
Спорният между страните въпрос е изцяло правен и се свежда до това коя е материалноправно

релевантната начална дата за възстановяване на изплащането на наследствената пенсия по чл. 82, ал. 1 във връзка с чл. 97, ал. 2, т. 1 от КСО – датата на записване на лицето като студент във висшето училище (16.07.2025 г.) или датата на официалното начало на зимния учебен семестър (15.09.2025 г.).

Съгласно чл. 82, ал. 1 от КСО децата имат право на наследствена пенсия до навършване на 18-годишна възраст, а след навършването ѝ, ако учат – за срока на обучението, но не по-късно от навършването на 26-годишна възраст. Законодателят поставя две кумулативни материалноправни предпоставки за възникване и упражняване на правото: ненавършване на 26-годишна възраст и наличие на качеството „учащ“.

Към датата на подаване на заявлението за възстановяване Ц. Ц. Ц. е на 22 години ([дата на раждане]), поради което възрастовата граница е безспорно спазена.

По отношение на качеството „учащ“: съгласно чл. 67 от Закона за висшето образование (ЗВО), статутът на студент, докторант или специализант се придобива при записване във висше училище и се загубва при отписване, както и за срока на отстраняване от висшето училище по чл. 74, ал. 2 от същия закон. Нормата на чл. 67 ЗВО е императивна и свързва възникването на правния статус „студент“ единствено и директно с юридическия факт на записването във висшето училище, а не с фактическото започване на учебните занятия, лекционния курс или календарното откриване на съответния семестър.

В съответствие с това чл. 34, ал. 1, т. 2 от Наредбата за пенсиите и осигурителния стаж (приета на основание чл. 106 КСО) изрично определя, че деца, които учат след 18-годишна възраст по смисъла на чл. 82, ал. 1 КСО, са лицата, независимо от формата и степента на обучение, приети и записани във висшите училища, създадени по реда на ЗВО. Тази норма изцяло кореспондира с чл. 67 ЗВО, като възпроизвежда критерия „записани във висшите училища“.

От приетото по делото Уверение № 40256 от 24.09.2025 г., издадено от НСА „В. Л.“ – документ с обвързваща официална материална и формална доказателствена сила по смисъла на чл. 179, ал. 1 от ГПК във връзка с чл. 144 от АПК, неоспорено от страните – по категоричен начин се установява, че жалбоподателят е приет и записан като редовен студент в първи курс за учебната 2025/2026 г. на 16.07.2025 г. На същата дата е заплатена и дължимата такса за обучение. Следователно именно на 16.07.2025 г. жалбоподателят е придобил пълния обем права и задължения на студент и от този момент е придобил качеството „учащ“ по смисъла на чл. 82, ал. 1 КСО.

Неоснователно е възражението на пенсионния орган, черпено от разпоредбите на чл. 34, ал. 1, т. 2, изр. второ и чл. 34, ал. 8, т. 2 от НПОС, че правото на наследствена пенсия възниква едва от началото на учебния семестър (15.09.2025 г.).

Текстът на чл. 34, ал. 1, т. 2, изр. второ НПОС урежда единствено процесуалния ред и периодичността, с която осигурените лица удостоверяват пред пенсионния орган непрекъснатостта на обучението си („в началото на всеки семестър с документ от съответното висше училище“). От своя страна, чл. 34, ал. 8, т. 2 НПОС урежда техническия график и сроковете за ритмично изплащане на сумите за съответните семестриални цикли. Тези подзаконови разпоредби имат доказателствено-удостоверителен и оперативно-технически характер. Те нямат за предмет и не могат по силата на нормативната йерархия (чл. 15, ал. 3 от Закона за нормативните актове във връзка с чл. 5, ал. 1 от АПК) да въвеждат допълнително, непредвидено в закона материалноправно изискване – провеждане на занятия или започнал семестър – което да отлага или стеснява придобиването и възстановяването на субективното осигурително право, признато от кодекса „за срока на обучението“ (чл. 82, ал. 1 КСО).

Срокът на обучението на студента обхваща целия период, през който лицето притежава

студентски статус по силата на чл. 67 ЗВО. Записването е начален и неотменим етап от обучението. Периодът между записването и първия ден на лекциите представлява подготвителна част от учебния процес, през която студентът вече има валидно учредено академично правоотношение и не може да бъде третиран като неучащ. Противното разбиране би създало неоправдан правен вакуум, в разрез със социалната функция на наследствената пенсия, призвана да замести липсващата родителска издръжка за лицата, които инвестират времето и ресурсите си в придобиване на образование.
Този извод изцяло съответства на трайната и безпротиворечива съдебна практика на Върховния административен съд и на административните съдилища, според която качеството на учащ/студент за всички осигурителни и социални права възниква от момента на записването във висшето училище, а не от започването на учебните занятия или семестъра (в този смисъл Решение № 413 от 11.01.2013 г. по адм. д. № 8950/2012 г. на ВАС, VI отделение; Решение № 2342 от 16.02.2012 г. по адм. д. № 12295/2011 г. на ВАС, VI отделение; Решение № 24974 от 22.06.2026 г. по адм. д. № 3643/2026 г. на Административен съд – София-град, III отделение, 61 състав).
Съгласно чл. 97, ал. 2, т. 1 от КСО прекратената пенсия се възстановява по писмено заявление на пенсионера от датата на отпадане на основанието за прекратяването, ако заявлението е подадено в 3-годишен срок от тази дата. В настоящия казус основанието за прекратяване на пенсията е отпаднало на 16.07.2025 г. с надлежното записване на жалбоподателя за студент в НСА „В. Л.“. Заявлението за възстановяване е подадено на 02.10.2025 г., т.е. много преди изтичането на 3-годишния преклузивен срок. Следователно пенсията е следвало да бъде възстановена именно от 16.07.2025 г., а не от 15.09.2025 г.
По изложените съображения оспореното Решение № 2153-21-358 от 01.12.2025 г. на Директора на ТП на НОИ – С.-град и потвърденото с него Разпореждане № 034804/81 от 10.10.2025 г. в частта относно началната дата на възстановяване на пенсията (15.09.2025 г.) са незаконосъобразни и следва да бъдат отменени. Тъй като естеството на спора не позволява решаването му по същество от съда (необходимо е извършване на административни изчисления на дължимите пенсионни суми за периода от 16.07.2025 г. до 14.09.2025 г. включително), на основание чл. 173, ал. 2 от АПК административната преписка следва да бъде изпратена на ТП на НОИ – С.-град за ново произнасяне при спазване на задължителните указания по тълкуването и прилагането на закона, дадени в мотивите на настоящото решение.

При този изход на спора и на основание чл. 143, ал. 1 от АПК жалбоподателят има право на присъждане на направените по делото разноски.
От страна на жалбоподателя своевременно е представен списък на разноските по чл. 80 от ГПК във връзка с чл. 144 от АПК, в който се претендират: държавна такса за образуване на делото в размер на 5,11 евро (10,00 лв.) и адвокатско възнаграждение в размер на 306,78 евро (600,00 лв.), или общо разноски в размер на 311,89 евро.
Съдът констатира, че държавната такса от 5,11 евро е реално заплатена по сметката на АССГ с представеното платежно нареждане от 21.01.2026 г. във връзка с разпореждане на съда. Договореното адвокатско възнаграждение в размер на 306,78 евро (600,00 лв.) е удостоверено с приложения Договор за правна защита и съдействие № 3/2025 г. от 17.12.2025 г., сключен между жалбоподателя и адв. Б. П., съдържащ изрично отбелязване за заплащането на сумата в брой при подписването му. Макар в текста на чл. 2 и чл. 4 от договора да е допусната непрецизност относно естеството на извършените действия, чл. 1 от договора изрично индивидуализира предмета на възложеното процесуално представителство именно по оспорването на Решение №

2153-21-358 от 01.12.2025 г. на Директора на ТП на НОИ пред Административен съд София-град. Адвокатът е осъществил реална правна защита – изготвил е първоинстанционната жалба, участвал е в две открити съдебни заседания и е представил подробни писмени бележки по съществото на спора. Претендираният размер от 306,78 евро е съобразен с фактическата и правна сложност на делото и не надвишава разумния и справедлив размер за този вид административни производства. Ответникът не е правил възражение за прекомерност по чл. 78, ал. 5 от ГПК.
С оглед на това, на жалбоподателя следва да бъдат присъдени изцяло направените и доказани разноски в размер на 311,89 евро, платими от бюджета на Териториално поделение на НОИ – С.-град.
Претенцията на ответника за присъждане на юрисконсултско възнаграждение следва да бъде оставена без уважение предвид изхода на делото.

Водим от горното и на основание чл. 172, ал. 2, предл. второ и чл. 173, ал. 2 от АПК, Административен съд София-град, Трето отделение, 60-ти състав,

Р Е Ш И :

ОТМЕНЯ по жалба на Ц. Ц. Ц., ЕГН [ЕГН], **Решение № 2153-21-358 от 01.12.2025 г. на Директора на Териториално поделение на Националния осигурителен институт – С.-град** и потвърденото с него **Разпореждане № 034804/81 от 10.10.2025 г.** на длъжностно лице по пенсионно осигуряване при ТП на НОИ – С.-град, **В ЧАСТТА**, с която наследствената пенсия за инвалидност поради общо заболяване е възстановена, считано от 15.09.2025 г., вместо от 16.07.2025 г.

ИЗПРАЩА административната преписка на длъжностното лице по пенсионно осигуряване при Териториално поделение на Националния осигурителен институт – С.-град за ново произнасяне в 14-дневен срок от влизане в сила на съдебното решение, при спазване на задължителните указания по тълкуването и прилагането на закона, изложени в мотивите на настоящото решение.

ОСЪЖДА Териториално поделение на Националния осигурителен институт – С.-град, с адрес: [населено място], [улица], да заплати на **Ц. Ц. Ц.**, ЕГН: [ЕГН], сумата в размер на **311,89 евро (триста и единадесет евро и 89 цента)**, представляваща направени по делото разноски за държавна такса и адвокатско възнаграждение.

Решението подлежи на касационно обжалване пред Върховния административен съд на Република Б. в 14-дневен срок от съобщаването му на страните.

СЪДИЯ: